

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Quæstio I. An Incarnatio sit poßibilis & naturaliter cognoscibilis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

DISPUTATIO PRIMA.

De Incarnatione secundum se.

QUÆSTIO I.

An Incarnatio sit possibilis, & naturaliter cognoscibilis?

I. Incarnatio & possibilis.

ICO I. Incarnatio est possibilis. Paret: quia Fides docet esse factam; nec aliunde ostendi potest implicantia.

Dices I. Deus esset pars componibilis; quod repugnat actui puro & simplici. Resp. non esset pars componibilis strictè, quæ videlicet est incompleta & toto imperfectior, atque ad comparandum se habet tamquam potentia perfectibilis, vel tamquam actus perfectivus, seu forma intrinsecè perficiens. Esset tamen, idque sine imperfectione pars componibilis latè; prout compositio nihil est aliud, quàm duorum unio. Sic enim verè, etsi non rigorosè, Deus componit Christum, ut tamen non sit quid incompletum nec toto Christo imperfectior, neque ab aliquo perficiatur, aut etiam alterum aliter quàm terminus extrinsecus perficiat, idque mediante unione quæ hypostatica dicitur; & in humanitate subiectatur, Deoque tamquam extrinsecum terminum respicit. Unde Christus juxta definitionem *V. Synodi Collatione 8. can. 4. & 7. & Synodi VI. act. 4. in Epistola Agathonis Papa*, est compositus, etsi non in toto rigore, de quo *Concilia* minime curarunt. Ita *Scotus 3. dist. 6. q. 3. n. 2. D. Bonav. d. 6. a. 1. q. 2.* & antiqui Scholastici communiter; etsi ab his discrepent quidam Recentiores in questione de voce, existimantes dicendum esse, quòd Christus etiam rigorosè sit compositus.

Quo sensu Christus dici possit compositus.

Inter Deum & humanitatem est proportio in ratione unibilis, etsi non entitativa.

Dices II. Nulla est proportio inter Deum, utpote infinitum, & hominem utpote finitum. Resp. non esse quidem proportionem in perfectione entitativa; bene tamen in ratione unibilis aut terminabilis & terminabilis; quemadmodum etiam Deus de facto terminat cognitionem & amorem humanum.

Dices III. Vi Incarnationis inciperet Deus dici homo, & nova denominatio deberet provenire à nova forma denominante; ex qua proinde sequeretur in Deo mutatio. Resp. illam denominationem in Deo sufficienter provenire ab humanitate sibi non intrinsecè instar formæ, sed copulatæ per unionem ad ipsum Deum terminatam: etsi humanitas sit pars intrinsecè toti Christo, & humanitati intrinsecè

Unio hypostatica ad Deum terminata non causat in eo mutationem aut novam

insit ipsa unio. Quare patet in Deo nullam sequi mutationem. Vide *D. Bonav. 3. d. 1. a. 1. q. 1.* ubi optimè hanc quæstionem tractat.

denominacionem intrinsecam.

Dices IV. Impossibile est unionem intentionalem, sed realem & physicam, qualis est hypostatica, terminari immediate ad personalitatem Verbi, & non ad Deitatem seu alias rationes ei identificatas (prout juxta Theologos in mysterio Incarnationis contingit) cum talis unio videatur debere terminari immediate ad totam rem: quemadmodum & actio physica terminari absolute nequit ad unam rationem, quin etiam terminetur ad aliam identificatam. Resp. id quidem videri difficultimum, etiam supposita distinctione formali Scoticà (quæ seposità videtur vix aut ne vix conceptibile) non esse tamen id impossibile, Fides docet, nec aliunde ostenditur implicare. De actione est aliud: quia per hanc ponitur res in esse, nequit autem una formalitas existere sine altera; adeoque nec effici nisi eadem actione quæ alia: si enim distincta, jam poterit Deus unam actionem separare ab alia actione, & consequenter ipsas formalitates actus, quæ proinde non erunt contra suppositum formalitates, sed res strictè, seu realiter distinctæ.

3.

Unio potius quàm actio potest terminari immediate ad unum, quin terminetur ad aliud realiter idem, & formaliter distinctum.

Petes I. An sola secunda Persona poterit incarnari? Resp. æqualiter potuisse incarnari Patrem & Spiritum sanctum; cum ne apprens quidem ratio in contrarium possit allegari. Quàmvis congruum fuerit, ut Verbum caro fieret, & Pater mitteret Filium suum, ut sicut in sapientia (quæ Filio appropriatur) omnia sunt creata, sic & recrearentur, idemque diceretur filius Virginis, qui ab æterno erat Filius Patris divini. Alias congruentias vide apud *D. Thomam 3. Parte q. 3. a. 8. D. Bonav. d. 1. a. 2. q. 3.* & alios.

4. Qualibet Persona divina potuisset incarnari; sed congruentius Filium.

Petes II. An sola natura humana poterit assumi? Resp. potuisse etiam assumi angelicam ob paritatem rationis. Idemque insinuat modus loquendi Apostoli ad *Hebr. 2. Nisquam Angelos apprehendit, sed semen Abrahamæ apprehendit.* Congruum tamen fuit pietati divinæ, ut potius generi humano per Incarnationem mederetur, quod totum in radice & per voluntatem alienam erat fauciatum; cum è contra plurimi angeli perseveranter steterint, & singuli angelorum peccantium ceciderint per proprium arbitrium. Alias adhuc congruentias addit *D. Bonav. d. 2. a. 1. q. 2. in corp.*

5. Assumi etiam potuisset natura angelica.

Congruentius tamen humana succurset divina pietas per Incarnationem.

Immo juxta Doctores communiter potuisset etiam natura irrationalis assumi: cum non possit ostendi specialis implicantia. Confirmatur: quia constat de facto as-

Potuisse quoque assumi natura irrationali,

Immutari accidenti.

sumptum fuisse corpus, & mansisse Verbo unitum, etiam dum mortuum adeoque irrationale erat. Similiter assumpti sunt sanguis alique humores, etsi non informetur animâ rationali.

Majus dubium est, an potuerit assumi accidens. Et videtur verosimilius quod sic; nisi quidem ut accidens informet divinam personam, sed ut ad hanc terminetur, & ab ea tamquam mero termino dependeat. Si enim natura substantialis possit ita terminari ad personalitatem Verbi divini, absque eo quod intrinsicè immutet aut perficiat: cur similiter nequeat accidens absque informatione aut intrinsicâ immutatione afficere divinam personam, quæ illud accidens sustentet merè terminando loco subiecti?

6. An eadem natura creata possit simul assumi à pluribus personis, aut eadem persona divina assumere plures naturas.

Quæritur insuper, an eadem natura creata possit divinitus assumi simul à pluribus personis divinis, aut è contra eadem persona divina assumere plures naturas? Verùm prior pars solet resolvi conformiter ad id quod quisque sentit de dependentia ejusdem effectus à pluribus causis totalibus; plerique enim qui censent illam esse possibilem (quod Plurimi censent probabilissimè) consequenter hic respondent affirmativè: qui autem illam censent implicare (ut Scotus & alii) censent consequenter non posse secundam vel tertiam personam terminare dependentiam naturæ creatæ, utpote jam totaliter terminatam & velut exhaustam v. g. per primam personam. In natura autem divina (inquiunt hi) est aliud; eò quod sit infinita, & tribus personalitatibus realiter identificata, adeoque non in potentia passiva ad unionem vel dependentiam ab illis. Non implicat tamen juxta nostrum *Joannem Poncium disp. 37. nu. 31.* quod eadem natura creata assumatur simul à pluribus, sed partialiter dependendo à singulis, sicut idem effectus dependet etiam naturaliter à pluribus causis partialibus. De secunda parte quaesiti non est controversia: cum ne apparens in hoc sit contradictio, quod una divina Persona assumat plures naturas: cum etiam naturaliter plures effectus possint dependere ab eadem causâ totali; persona autem assumens habeat se instar causæ.

7. Intellectus creatus nequit viribus natura evidenter cognoscere incarnationem esse possibilem.

Dico II. Incarnationis possibilitas non potest viribus naturæ ab intellectu creato evidenter cognosci. Colligitur ex Apostolo ad *Ephes. 3.* ubi hoc mysterium vocat *investigabiles divitias Christi &c.* Idem indicatur *Isaia 53.* Generationem ejus quis enarrabit? divinam scilicet & humanam, ut Patres explicant. Unde merito *Chrysostomus Hom. de S. Joanne Baptista* ait: *Miraris quia ego nesciam? Omnis creatura ignorat.*

Ratio est: tum quia nequit intellectus creatus suis viribus attingere mysterium Trinitatis, adeoque nec Verbum divinum, cujus tamen personalitas in mysterio Incarnationis, prout jam facta est, involvitur:

tum quia etiam loquendo de Incarnatione secundum se, nequit evidenter cognoscere nullam in hoc mysterio involvi contradictionem; quamvis enim intellectus fide illustratus apparentes contradictiones solvat, uti & circa mysterium Trinitatis, non tamen ita, ut contrarium fiat evidens.

Nec inde moveri aliquis debet ad judicandum Incarnationem esse impossibilem (prout *Porphyrius, Celsus* & quidem alii Philosophi possibilitatem Incarnationis negarunt, eò quod intellectu illam non possent assequi) sed Christianus debet intellectum captivare ob auctoritatem primæ Veritatis; infidelis autem moveri notis fidei tum communibus, tum particularibus, quæ hoc mysterium faciunt evidenter credibile. Considerare insuper quilibet debet proprii intellectus imbecillitatem, qui etiam in obviis rebus cæcutit, & cui evidens est plurima etiam naturaliter esse possible, quæ tamen non assequitur, divinamque omnipotentiam longè superare nostram cognitionem, sicut divina natura & sapientia infinitè excedit nostram. Unde *Augustinus Epist. 3. ad Volusianum* rectè concludit: *Deus Deum aliquid posse, quod nos faciamur investigare non posse.* Ad luadendam tamen seu conceptibilem faciendam possibilitatem adducunt Sancti unionem corporis puri cum puro spiritu, unde exurgit una natura humana: inde enim concipi potest, quod humanitas (quæ est ex parte spiritualis) sit unibilis puro, & divino spiritui in unam personam.

Dico III. Intellectus sensibus alligatus non potest evidenter cognoscere mysterium incarnationis, etiam postquam positum est: quia nihil sensibile in Christo ostendebat evidenter Dei Incarnationem: quamvis opera illius ficerent eam evidenter credibilem. Verosimiliter tamen (etsi hoc negent etiam Varii *Scotista*) potest istud mysterium evidenter cognoscere intellectus sensibus non alligatus, quantum est de se: nam unio hypostatica est ens creatum, quod totum est proportionatum tali intellectui, ut inculcat *Scotus 4. dist. 10. qu. 8. per totam.* Quamvis autem *Quod l. 14. n. 22. & seqq.* paulò aliter loquatur de visione Dei (idemque est de Unionem hypostaticam, que similiter indirectè involvit ipsum Deum) tamen ibi solùm problematice procedit. Nec obstat, quod intellectus etiam angelicus viribus suis clarè cognoscere nequeat Verbum divinum, quod est terminus hypostaticæ Unionis; potest enim clarè cognosci unio, etsi terminus solum cognoscatur abstractivè & confusè. Vide dicta in materia de *Angelis d. 3. q. 2. n. 4. & seqq.*

Dices: SS. Patres videntur negare cognoscibilitatem hujus mysterii, etiam dum positum est; quod proinde aiunt damonem lauisse. Resp. illos loqui de hominibus, quorum intellectus est sensibus alligatus.

gatus vel certe loqui de tempore, quo necdum erat positum. Quod ad daemones attinet (de bonis Angelis non constat ex Patribus) illos latuit ex subtractione divini concursus, ideoque in Conclusionem dictam est: quantum est de se. Videtur tamen daemones permissum fuisse, saltem tempore praedicationis, cognoscere arguitive hoc mysterium, tum ex miraculis, tum ex impletione Scripturarum. Unde Luca 4. & 8. & Matth 8 satis exprimitur, quod daemones sciverint ipsum esse Christum, quoniam ideoque vocabant filium Dei altissimi: etsi non sciverint ita mysterium & fructum passionis, juxta illud 1. ad Cor. 2. Si cognovissent, numquam Dominum gloriae crucifixissent (si tamen hoc de daemionibus, & non de Principibus Judaeorum intelligendum sit) etsi forte aliquantulum suspicarentur, ideoque per uxorem Pilati passionem impedire daemon niteretur, ut multi putant cum S. Leone Papa & Scoto: quamvis Alij putent fuisse Angelum bonum.

raele, nec ullum neque Dei veri, neque idoli colendi instrumentum. Ergo Messias jam venit: atqui de nullo est apparentia, nisi de Jesu Christo; ergo Jesus ipse est Messias.

Defecit porro sceptrum de Juda, dum exclusâ gente Assamæorum seu Machabæorum intrusus est Herodes alienigena, qui teste Josepho regnavit annis 37. & sub cujus regni finem Christus est natus. Ut proinde ly donec idem sit, ac sub idem tempus, sic scilicet ut rex alienigena & Messias invicem contingant: in tam immensa enim annorum multitudine, quæ intercurrit inter vaticinium ejusque impletionem, modica ista antecessio regni inchoati Herodis pro nihilo reputatur.

Quod verò Herodes fuerit alienigena, & quidem Idumæus, testatur Josephus serè contemporaneus, & tradunt Patres communiter. Nisi quod varii secuti Julium Africanum faciant eum genere Alcalonitam, etsi in Idumæa natum. Quod equidem ad propositum nil refert. Et aliâ hac in re magis credendum Josepho, qui testatur fuisse genere Idumæum. Nullam verò apparentiam habet, quod Terntellus contendit eum fuisse Judæum, & quidem de tribu Juda. Infundatum similiter est, quod Scaliger contendit Idumæos non posse dici alienigenas, ex quo à Joanne Hyrcano edomii omnes sunt Judæis per circumcisionem aggregati; veluti Proselyti, ut testatur Josephus. Hoc enim non obstat, quin Herodes appelletur & sit alienigena, scilicet genere seu familiâ, etsi non Religione. Idque intento Vaticinii sufficit, defecisse scilicet circa adventum Messiae sceptrum in populo Judaico, datumque non defecendenti ex Israel. Deinde gratis concessio, quod sive Terntellus sive Scaliger contendit, saltem perfectissimè defecit omnis regia & principalis auctoritas, quando amoto post nativitatem Christi Archelao Herodis filio, Judæa reducta est in Provinciam, cui Prætes Gentilis à Romanis est assignatus. Quod etiam sufficeret ad convincendos Judæos.

13. Sceptrum de Juda defecit in Herode.

Quis fuit alienigena Idumæus natione.

Etsi Proselytus, seu religione Judæus.

Atque etiam natione Judæus foret, adhuc ex vaticinio Jacob convinceretur Judæi.

14. Difficultas movetur, quod dudum antea videatur defecisse sceptrum in Machabæis.

QUÆSTIO II.

An Messias jam venerit?

11. Messias idem quod Christus seu unctus.

12. Iesum esse Messiam pertinaciter negant Judæi.

13. Alij verunt Christiani. Probatur ex vaticinio Iacob. Genesis 49.

MESSIAS idem Hebraicè quod græcè Christus, latine unctus, designat hominem quemdam ex Judæis descendentem, à Deo & Prophetis prædictum, ac promissum in regem & salvatorem, de quo Sanna ita Joann 4. Scio quia Messias venit, qui dicitur Christus. Cui Salvator ait: Ego sum qui loquor tecum. De quo etiam nuncius dubitat qui se Christianum profitetur, sed neque apud perfidos Judæos dubium est, quin jam venerit homo ill: qui dicitur Jesus, qui multa miranda fecit, & tandem fuit actus in crucem: cum hoc sit tam certum ex traditione & historiis, ipsoque Josepho eorum historiographo, quam quod apud Macedones fuerit Alexander, vel apud Romanos Cæsar: pertinaciter tamen negant eum esse Messiam.

Oppositum autem probatur ex Scripturis veteris Testamenti, quas solas Judæi admittunt. Nam Gen. 49. prædicit Jacob: Non auferetur sceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est; id est, Messias (ut vertit Chaldaea Paraphrasis) & ipse erit expectatio Gentium. Ubi aperte prædicitur in Tribu Juda sive Gente Judaica potestatem regiam sive principatum non defecturum, donec veniat Messias: constat autem evidenter illum multis sæculis irrecoverabiliter defecisse, ut non posset claris in aliqua Gente aut Natione deficere. Ideoq; hoc ipsum etiam infatigabilissimo Christianis Rabbino, Davidi Kimhi veritas extorsit, qui prophetiam Osee 3. v. 4. fitetur jam in Judæis adimpleri, quando (inquit) nobis neque Rex est neque Princeps ex II-

Herinc: Sum. Theol. Pars IV.

Major difficultas est, quomodo non dudum antea defecerit imperium seu principatus de Juda; si non in captivitate Babilonica, aut etiam immediate post, quando Zorobabel à Rege Persiæ datus fuit Judæis in ducem: saltem tunc, quando deinceps summa potestas & gubernatio reipublica mansit penes Pontifices, tum ante tempora Machabæorum, tum illorum potissimum & successorum tempore. Quod autem Quidam somniarunt Machabæos fuisse de tribu Juda, manifestè repugnat Scripturæ 1. Machab. 2. ubi pater Machabæorum Mathathias dicitur Sacerdos ex filiis Joarib, adeoque non ex tribu Juda, De qua nullus aliarum præstis fuit, ut ait Apostolus ad Hebr. 7.